

Claus Smedegaard Kjeldsens dimissionstale

Taler

Claus Smedegaard Kjeldsen
Rektor på Bjerringbro Gymnasium

Dato

27. juni 2025

Sted

Bjerringbro Gymnasium

1 **Kære studenter – røde og blå!**

Tillykke med jeres eksamen! Når jeg kigger på jer her oppe fra scenen, fyldes jeg med både glæde og stolthed: Glæde fordi jeg, og alle ansatte på BG, glæder sig med jer og jeres familier i dag – og stolthed fordi vi på BG har været med i jeres personlige og faglige udvikling mod at blive dannede medborgere og færdiguddannede studenter.

Der bliver brug for jer – alle står og skriger på de unges opmærksomhed – I er eftertragtede af uddannelser og af offentlige og private arbejdspladser.

Samtidigt må vi indrømme, at vi lever i urolige tider, hvor vi godt ved, hvem banditterne er, og hvor vi kan blive i tvivl om, hvem der egentlig er vores venner og allierede.

15

*

Hvad kan vi stole på? Hvem kan vi stole? Ikke på billeder – og det har vi aldrig kunnet. Det vil jeg gerne fortælle en helt personlig historie om i dag.

20

Da jeg var en lille dreng og besøgte min farfars gård, hang der i stuehuset et billede, som jeg var dybt fascineret af. Det var et billede, som forestillede min oldefars bror i det øjeblik, hvor han bliver skudt af preussiske husarer i krigen i 1864. Jeg har taget det med i dag.

25

Som I måske kan se, er den kunstneriske kvalitet i dette tryk ikke noget at prale af, men den dramatiske historie, jeg fik fortalt som dreng om dragon Niels Kjeldsens tapre kamp mod overmagten, udlignede så rigeligt dette faktum.

30

Som dreng syntes jeg, at der var en del forvirrende detaljer ved de voksne fortællinger om den tapre dragon. Fx det faktum at dragonen er i blå uniform – det er lidt mærkeligt, når nu alle (selv små drenge) ved, at Danmark spiller i rødt og hvidt. Og preusserne – som de voksne sagde var en slags tyskere – de spiller i
35 rød uniform, hvilket også er helt forkert, fordi de jo plejer at spille i hvidt og sort. Jeg overvejede på et tidspunkt, om den blå farve var en slags ”udebane-uniform” for den danske hær i 1864 – men den teori opgav jeg også, eftersom dragonen blev skudt på landevejen mellem Vejle og Kolding – og det er jo på ”hjemmebanen”.

40

På et tidspunkt tror jeg, at jeg ligesom bare accepterede, at uniformer og trøjer nok bare var anderledes i ”gamle dage” – og så overgav jeg mig fuldstændig til det dramatiske i billedet: Tænk sig at være i familie med en vaskeægte helt – en der roligt og med sablen klar afventer de tyske husarers angreb – og man kan jo
45 se, at han allerede har slået hatten af en af dem. Og hvis det ikke var for den luskede tysker, der kommer ridende bagfra og fejt skyder Niels Kjeldsen – så kunne han garanteret godt have klaret dem – forestillede jeg mig som dreng.

Da jeg blev lidt større og lærte at læse kunne jeg se, at der nedenunder billedet
50 stod ”efter øjenvidners udsagn” – så den var god nok: Niels Kjeldsen var en helt og tyskerne nogle skiderikker, som ikke turde tage en ærlig kamp, men kun vandt fordi de brugte feje tricks – så som skydevåben og bagholdsangreb.

Da jeg blev voksen, begyndte jeg igen at interessere mig for billedet og historien
55 om den tapre dragon. Og det gik ret hurtigt op for mig, at der var noget ved billedet, der ikke passede. Det viste sig, at der omkring år 1900 havde været nogle historikere, der også havde undret sig over hændelsesforløbet, og de kom ret hurtigt frem til følgende konklusion: d. 28/2 1864 er Niels Kjeldsen på patrulje med 5-6 andre dragoner, da de bliver overrasket af en stor gruppe preussiske
60 husarer. De danske dragoner rider derfor, alt hvad remmer og tøj kan holde tilbage nordpå mod den dansk linje. Der er tre dragoner, der en efter en bliver indhentet af preusserne, og de får alle tilbud om at overgive sig, hvilket de gør. Niels Kjeldsen er den næste, der bliver indhentet og han fægter desperat bagud med sin sabel i håb om at holde preusserne væk længe nok til, at han kan nå i
65 sikkerhed. Det ender med at han bliver skudt i kampen – og det (og så datoen) er sådan set det eneste rigtige ved billedet.

For selvfølgelig er der ikke nogen normale mennesker, der bare afventer at lade

70 sig omringe af fjenden, og som dernæst insisterer på at kæmpe en ensom kamp, der ikke kan vindes. Billedet er et stykke vaske ægte dansk propaganda – det er fake news (altså bortset fra at det ikke længere er ”news”). Billedet blev brugt som et plaster på et åbent sår, som det var at tabe krigen og hele Sønderjylland til Preusserne: Billedet kunne jo vise, at vi tabte krigen, fordi preusserne var feje og
75 luskede – og så var de også flest.

*

Kære studenter – jeg fortæller jer denne personlige beretning om et billede for at
80 minde jer om, hvad I godt ved i forvejen: Vi lever i dag i en visuel domineret verden – og det at kunne forholde sig skeptisk/kritisk til nyheder og billeder er noget af det vigtigste, som I skal tage med jer fra BG, når I lige om lidt forlader os. På internettet bliver vi alle oversvømmet med billeder og storys fra influencere, der vil have os til at købe noget bestemt eller mene noget særligt:

85

Drenge – I har sikkert set videoer af mænd der påstår, at de har fået en 6-pack på 3 uger uden at røre en finger, hvis man bare køber noget proteinpulver.
Piger – I har sikkert set videoer af smukke kvinder, der helt troværdigt fortæller
90 om, hvordan et hud- eller hårprodukt har ændret deres liv og gjort dem lykkelige.

95

Hvis noget er for godt til at være sandt – så er det som regel fordi, at det ikke er sandt!

Så er det godt, at vi her på BG har vores eget nyhedsorgan – Skolebladet – hvor
100 man kan være 100% sikker på, at intet af det, der står i bladet, er sandt. Jeg har haft nogle fine samtaler med hovedparten af den nuværende redaktion (Anna, Katrine og Isabella fra 3.c). Det er nemlig sådan, at inden skolebladet kan udkomme, skal det forbi mit kontor. Her har jeg sammen med redaktionen diskuteret niveauet af censur – og ytringsfrihed. Bare fordi man kan skrive
105 noget, som nogen synes er sjovt – så er det ikke sikkert, at alle synes det er sjovt. Og hvis nogen bliver udstillet på skrift i et skoleblad – er det så i orden? Eller er man nødt til at kunne censurere sig selv?

110 Jeg vil gerne springe ud som en varm fortaler for censur og særligt ”selvcensur”
– uden selvcensur ville vi ikke have nogen civilisation. Vi er nødt til at kunne
lægge bånd på os selv – vise hensyn til andre - og når man skriver om livet på BG
– så har man en særlig forpligtelse til at veje sine ord på en guldvægt. Og det
synes jeg, I har lært – I er faktisk ret sjove – uden at være grove.

115

For en uges tid siden var det en stor nyhed i medierne, at danske lærere undgik at
undervise i kontroversielle emner – de censurerede sig selv - og det måtte man
forstå – var for dårligt. Jeg kan godt forstå, at man som lærer vælger ikke at
undervise i fx Israel-Palæstina konflikten, hvis man har en klasse, hvor der sidder
120 børn, der har familier i konfliktzonen. Det er heller ikke sikkert, at det er
gavnligt for ukrainske børn i Danmark at skulle undervises i den krig, som i over
3 år har ødelagt det land, de kommer fra. Vi har faktisk brug for, at der er lærere
i grundskolen og i gymnasiet, der kan veje stemningen i en klasse og selv afgøre,
hvad der skal undervises i, og hvordan der skal undervises.

125

*

I år har et nyt udvalg set dagens lys på BG: Skolesamlingsudvalget. Det har
Malthe Nielsen 3.bx og Daniel fra 2.hf været medlem af. Det er et udvalg, som
130 er opstået på initiativ fra ledelsen på BG: Vi syntes, at vi trængte til at få nogle
bedre, sjovere og mere gang-i-den skolesamlinger, der samtidigt skulle være med
til at styrke fællesskabet på BG. Og det har vi fået: vi har fx haft champagne-
galop i fællesarealet og BG-mesterskab i sten-saks-papir, hvor vinderen fik lov til
at låne rektors kontorstol en hel uge. Og så er der selvfølgelig min egen favorit:
135 Fællessang (på dansk). Jeg fornemmede godt, at I ikke alle sang lige meget med,
men jeg tror alligevel på, at noget så gammeldags som fællessang kan være en
synlig og klanglig måde at lave fællesskaber på.

Og fællesskaber kommer ikke af sig selv – det vil I opleve, når i lige om lidt går
140 ud ad døren for sidste gang – for så er I ikke længere en del af en klasse – så skal I
selv til at gøre noget for at bevare de fællesskaber, I allerede har – og I kommer
helt sikkert også til at skulle investere jer selv i nye fællesskaber, når I efter et par
sabbatår skal videre med studielivet. Sørg for at bringe jer selv i spil – invester jer
selv i livet – I må ikke være bange – syng af jeres lungers fulde kraft, så højt som I
145 kan.

Men husk også: det er ikke alle udfordringer og alle kampe, man behøver at gå ind – nogle gange skal man simpelthen springe over, hvor gærdet er lavest.

150

Det er nok 3-4 måneder siden, at jeg arvede billedet af Niels Kjeldsen fra mine forældre, der var i færd at rydde op og gøre klar til at flytte i en mindre lejlighed. Jeg kom glad hjem med dragonen og viste det til min kone.

155 "Se Charlotte – jeg har fået Niels Kjeldsen med hjem – er det ikke fantastisk?"

Der blev helt stille i stuen, og så sagde hun: "Joh – altså, havde du tænkt dig, at billedet skal op at hænge?"

160 "Ja, selvfølgelig har jeg det", svarede jeg.

Så blev der stille igen: "Jeg tror, den vil passe godt til dit kontor på BG", sagde hun så.

165 Jeg kiggede forundret på min kone og dernæst på den tapre dragon, og var i første omgang klar til at kæmpe til det sidste for at få ham op at hænge i vores hjem – men så kiggede jeg på Niels Kjeldsen én gang til – og så kom jeg i tanke om, at man ikke skal insistere på at udkæmpe kampe, som man med stor sandsynlighed ender med at tabe.

170

Så jeg sagde i stedet: "God ide, jeg tager ham med på BG" – og nu hænger dragonen på mit kontor og minder mig om alle de kampe, som jeg og mine forfædre har tabt igennem tiden.

175 Kære studenter – jeg er bange for at der gået lidt for meget krudt og kugler i dette års dimissionstale – så derfor har jeg tænkt mig at slutte af med den aarhusiansk digter, Peter Laugesens, digt "Børsnoteringer" – som er et af de mest overskudsagtig og herligt lalleglade digte, jeg kender, og som jeg gætter på, beskriver den følelse, de fleste af jer sidder med i dag.

180

Ned med tvang og rente, skide med i mente.

185 Gang det hele sammen, billedet og rammen.

Underskud forsvinder
Overskud oprinder

190

Gæld er pist og borte
alle penge sorte.

I pose, pung og sæk.

195

Smid dem bare væk!

Nul er givet, alt er frit
Stort er livet, dit og mit.

200

Og med disse ord dimitterer jeg studenter-årgang 2025!

Nu vil jeg bede alle andre end studenterne om at rejse sig – og udråbe et
trefoldigt leve for studenterne!!

205

De længe leve - Hurra – Hurra – HURRA (Huerne i luften).

Kilde

Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

210

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

215

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/clus-smedegaard-kjeldsens-dimissionstale-2025>

220